

**UCHWAŁA NR XXXI/669/21
RADY MIASTA KATOWICE**

z dnia 4 lutego 2021 r.

w sprawie przyjęcia "Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023"

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a) w związku z art. 92 ust.1 i 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2020 r. poz.920) oraz art. 180 pkt 1) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821)

**Rada Miasta Katowice
uchwała:**

§ 1. Przyjąć „Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 – 2023” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Zadania wynikające z programu realizować do wysokości środków przewidzianych na ten cel w budżecie miasta Katowice.

§ 3. Wykonanie uchwały powierzyć Prezydentowi Miasta Katowice.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązywania od dnia 1 stycznia 2021 r.

Przewodniczący Rady Miasta
Katowice

Maciej Biskupski

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2021-2023

Spis treści

I.	WSTĘP.....	3
II.	DIAGNOZA	3
III.	ADRESACI PROGRAMU	10
IV.	CELE PROGRAMU I PLANOWANE DO REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘCIA.....	11
	Cel główny: Rozwijanie lokalnego systemu pieczy zastępczej.....	11
	Cel szczegółowy 1: Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej.....	11
	Cel szczegółowy 2: Szkolenie i kwalifikacja kandydatów.....	12
	Cel szczegółowy 3: Prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej.....	12
	Cel szczegółowy 4: Wsparcie rodzin zastępczych w realizacji ich funkcji.....	13
	Cel szczegółowy 5: Rozwój sieci zawodowych rodzin zastępczych	14
	Cel szczegółowy 6: Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych..	15
	Cel szczegółowy 7: Usamodzielnianie wychowanków rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej ..	15
V.	MONITORING I EWALUACJA.....	16
VI.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	16
VII.	PODSUMOWANIE	18

I. WSTĘP

Naturalnym środowiskiem rozwoju i zaspokajania potrzeb człowieka jest rodzina, dlatego każde dziecko ma niezbywalne prawo do wychowania w rodzinie, do zapewnienia opieki poza rodziną naturalną, a w razie niezbędnej konieczności – do zapewnienia opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Rolą systemu rodzinnej pieczy zastępczej jest wsparcie rodziny biologicznej dziecka w takim stopniu, aby dziecko w możliwie krótkim terminie mogło powrócić pod ponowną opiekę swoich rodziców. Pobyt dziecka w systemie pieczy zastępczej ma ponadto na celu stałe podtrzymywanie bliskich, osobistych kontaktów dziecka z rodziną pochodzenia oraz z rówieśnikami, a także zaspokojenie jego potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych na poziomie odpowiadającym indywidualnym zdolnościom i możliwościom dziecka.

Niniejszy *Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej* stanowi realizację dyspozycji ustawowej, zawartej w art. 180 pkt 1) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, zgodnie z którym do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, pieczę zastępczą organizuje powiat. Piecza zastępcza zapewnia pracę z rodziną, umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym. Przebywającym w pieczy zastępczej dzieciom zapewnia się tym samym przygotowanie do:

- godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
- pokonywania trudności życiowych,
- nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji, a także dla zdobywania umiejętności społecznych.

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej jest adresowany w szczególności do małoletnich mieszkańców miasta Katowice i ich rodzin, a także do rodzin zastępczych oraz do kandydatów na rodziny zastępcze i uzupełnia ofertę instytucjonalnej pieczy zastępczej w mieście Katowice.

Niniejszy program wpisuje się ponadto w *Wojewódzki Program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w województwie śląskim na lata 2016-2020* (Cel główny: Efektywny system wspierania rodziny i pieczy zastępczej w województwie śląskim, obszar II: Piecza zastępcza, Cel szczegółowy 2: Wspieranie rozwoju systemu pieczy zastępczej), zgodny z zapisami Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2016-2020. Rodzinom dedykowany jest tam cel strategiczny 1, tj. Tworzenie warunków do powstawania i właściwego funkcjonowania rodziny, zapewniającej prawidłowy rozwój i opiekę wszystkim jej członkom, zwłaszcza osobom zależnym. Wzmocnienie polityki prorodzinnej, kierunek działań 1.5 Wzmacnianie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Punktem wyjścia do opracowania programu stała się postulowana w *Strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Katowice na lata 2016-2021* (C2D2 pkt 2) poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju rodziny przez wspieranie rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej. Realizacja programu - poza ustawowym obowiązkiem - ma także na celu zwiększenie dostępności usług rodzinnej pieczy zastępczej dla dzieci pochodzących z miasta Katowice.

II. DIAGNOZA

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań, mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach braku możliwości sprawowania opieki i wychowania przez rodziców naturalnych. Pobyt dziecka w systemie rodzinnej pieczy zastępczej pozwala na nawiązanie więzi rodzinnych, zapobiegających i chroniących przed następstwami osamotnienia i choroby sieroczej. Dla wielu wychowanków rodzin zastępczych są to jedyne, pozytywne i stabilne relacje rodzinne. Jeżeli powrót dziecka pod ponowną opiekę rodziców biologicznych napotyka na trwałą przeszkodę i jest niemożliwy, wówczas działania nakierowane są na umożliwienie przysposobienia dziecka przez prawidłowo funkcjonującą rodzinę adopcyjną lub zapewnienie mu stałej opieki i wychowania w środowisku zastępczym.

Miasto Katowice, jako miasto na prawach powiatu, z powodzeniem tworzy warunki, sprzyjające funkcjonowaniu i poszerzaniu systemu pieczy zastępczej, w tym rodzinnej. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone osobom przebywającym na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, zapewniającym odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe, które spełniają warunki wynikające z art. 42 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Pieczą w formie rodziny zastępczej oparta jest na rodzinnym modelu wychowania i stanowi jedną z form pieczy zastępczej nad dziećmi, pozbawionymi możliwości wychowania przez rodziców. Formami rodzinnej pieczy zastępczej, wymienionymi w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej są:

- rodziny zastępcze spokrewnione,
- rodziny zastępcze niezawodowe,
- rodziny zastępcze zawodowe,
- rodzinne domy dziecka.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie postanowienia sądu, jednak w przypadkach wymagających interwencji i pilnego zapewnienia opieki, dziecko może być doprowadzone do zawodowej rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego przez Policję albo Straż Graniczną. Dziecko może przebywać w rodzinnej formie pieczy zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a jeśli kontynuuje naukę, to za zgodą rodziny zastępczej może u tej rodziny przebywać nawet do 25 roku życia. Jedynie okres pobytu w zawodowej rodzinie zastępczej, pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego został skrócony do 4 miesięcy, z możliwością przedłużenia w przypadku niezakończonego postępowania opiekuńczego w sądzie rodzinnym.

Rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą dziadkowie lub rodzeństwo dziecka. Rodzinę zastępczą niezawodową mogą z kolei stanowić dalsi członkowie rodziny dziecka lub osoby w żaden sposób z nim niespokrewnione i niespowinowacane. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej może zostać powierzone wyłącznie osobom, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej co najmniej jedna osoba, tworząca tę rodzinę, musi wykazać stałe źródło dochodów.

Tabela 1. Rodziny zastępcze w Katowicach w latach 2016 - 2019

Rok	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin ogółem, w tym:	375	369*	360*	340*
rodziny zastępcze spokrewnione	243	236	226	216
rodziny zastępcze niezawodowe	121	125	124	115
rodziny zastępcze zawodowe	11	9	10	9

*Jedna rodzina pełni równocześnie funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej.

W rodzinach zastępczych umieszcza się jednocześnie nie więcej niż 3 dzieci, a w rodzinnych domach dziecka nie więcej niż 8 dzieci. Za zgodą rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, możliwe jest umieszczenie większej liczby dzieci, zwłaszcza w przypadku umieszczenia wielodzietnego rodzeństwa.

Tabela 2. Dzieci w rodzinach zastępczych w Katowicach w latach 2016 - 2019

Rok	2016	2017	2018	2019
Liczba dzieci ogółem, w tym:	519	514*	448	476
w rodzinach zastępczych spokrewnionych	319	297	243	276
w rodzinach zastępczych niezawodowych	143	159	132	142
w rodzinach zastępczych zawodowych	56	59	73	58

*Jedno dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej spokrewnionej, a następnie przeniesione do niezawodowej

Tabela 3. Średnia liczba dzieci, przebywających w rodzinie zastępczej w latach 2016-2019

Rok	2016	2017	2018	2019
Ogółem, w tym:	1,38	1,39	1,43	1,4
w rodzinach zastępczych spokrewnionych	1,31	1,26	1,08	1,28
w rodzinach zastępczych niezawodowych	1,18	1,27	1,06	1,23
w rodzinach zastępczych zawodowych	5,09	6,56	7,3	6,44

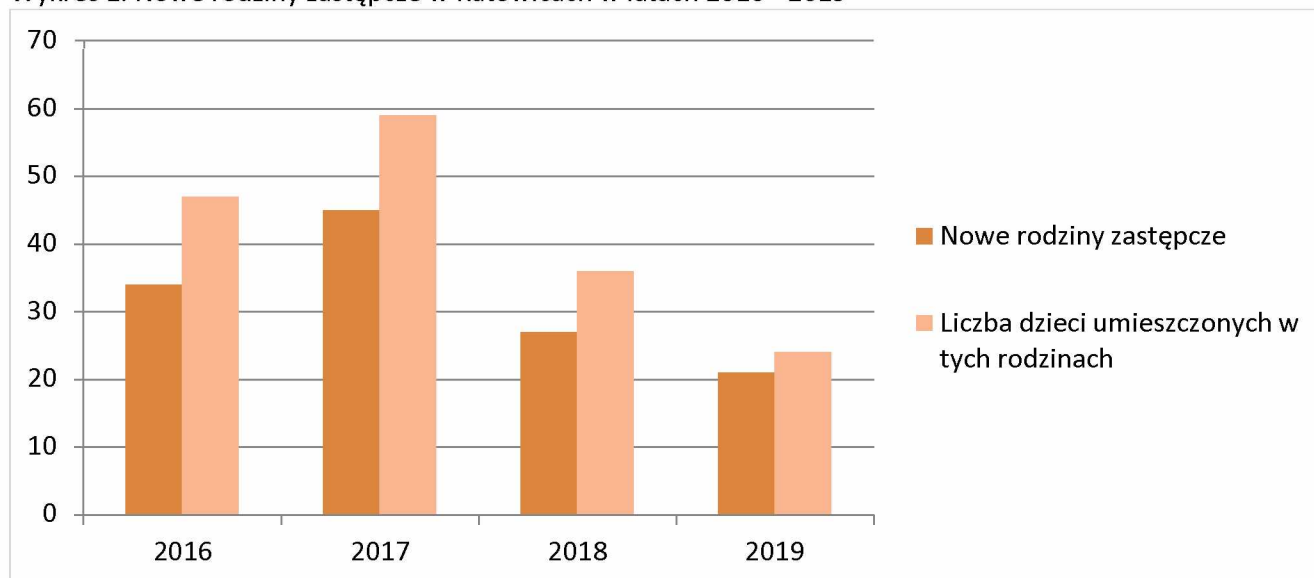
W mieście Katowice następuje powolny, lecz systematyczny spadek liczby rodzin zastępczych, ale jednocześnie rośnie liczba umieszczonych w tych rodzinach dzieci. Na koniec 2019 r. wyniosła średnio 1,4, w tym w rodzinach spokrewnionych 1,28, w niezawodowych 1,23. Jak wynika z w/w tabeli w roku 2019 nastąpił ponowny wzrost liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, co przy spadku liczby rodzin zastępczych świadczy o zwiększonym zainteresowaniu podejmowaniem opieki nad kolejnymi dziećmi. Jest to bezpośredni, pozytywny skutek działań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach na rzecz rodzicielstwa zastępczego, w tym wielokierunkowego, profesjonalnego wsparcia i szkoleń.

Liczba dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych w poszczególnych latach, która na koniec 2019 r. wyniosła 6,44 jest zależna od kilku czynników:

- liczby zawodowych rodzin zastępczych,
- liczby interwencji i wydawanych przez sąd postanowień o tymczasowym zabezpieczeniu dziecka,
- długości okresu postępowania opiekuńczego w sądzie rodzinnym,
- możliwości zapewnienia długoterminowej opieki po zakończeniu postępowania, w tym w rodzinach zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i w rodzinach adopcyjnych.

Zwiększenie liczby dzieci, umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych i niezawodowych wyraźnie zmniejsza liczbę dzieci, pozostających w rodzinach zastępczych zawodowych, w których pobyt powinien mieć charakter doraźny, tymczasowy.

Wykres 1. Nowe rodziny zastępcze w Katowicach w latach 2016 - 2019

Źródło danych: sprawozdania roczne z działalności MOPS

Umieszczenie w placówce dziecka poniżej 10 roku życia jest możliwe w przypadku, gdy w tej placówce przebywa matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub umieszczenie dotyczy rodzeństwa. Placówki opiekuńczo - wychowawcze zapewniają opiekę i wychowanie dzieciom, którym nie można zapewnić opieki w formach prorodzinnych z uwagi na zdiagnozowane specyficzne problemy, zwłaszcza przejawiające się w postaci zaburzeń zachowania. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych prowadzone są zajęcia korekcyjne i kompensacyjne oraz przygotowujące wychowanków do życia społecznego i prawidłowego wypełniania ról po uzyskaniu pełnoletności. Placówki podejmują również pracę z rodzinami dzieci, której celem jest powrót dziecka do rodziny.

Z dniem 30 czerwca 2020 r. w miejsce dotychczasowego Domu Dziecka „Stanica” w Katowicach przy ul. Plebiscytowej 46 powołano Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze DOM 1 – DOM 4. Wspólną obsługę ekonomiczno-administracyjną i organizacyjną prowadzi Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych z siedzibą w Katowicach przy ul. Plebiscytowej 46a/3. Dyrektorem w/w placówek jest Dyrektor Centrum.

Ponadto z dniem 31 grudnia 2020 r. zreorganizowany zostanie Dom Dziecka „Zakątek” w Katowicach przy ul. Brynowskiej 70a oraz Dom Dziecka „Tęcza” w Katowicach przy ul. Rybnickiej 1. W miejsce w/w domów dziecka z dniem 1 stycznia 2021 r. rozpocznie działalność 8 nowych placówek opiekuńczo - wychowawczych, którym wspólną obsługę ekonomiczno-administracyjną i organizacyjną zapewnią będzie również Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych z siedzibą w Katowicach przy ul. Plebiscytowej 46a/3. Dyrektorem wszystkich placówek będzie Dyrektor Centrum.

Na terenie miasta Katowice od dnia 1 stycznia 2021 r. funkcjonować będą następujące placówki opiekuńczo - wychowawcze:

1. Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza DOM 1 - Katowice, ul. Plebiscytowa 46/3;
2. Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza DOM 2 - Katowice, ul. Plebiscytowa 46/4;
3. Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza DOM 3 - Katowice, ul. Plebiscytowa 46a/2;
4. Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza DOM 4 - Katowice, ul. Jagiellońska 36/4;
5. Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza DOM 5 - Katowice, ul. Rybnicka 1;
6. Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza DOM 6 - Katowice, ul. Kaszubska 16/1;
7. Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza DOM 7 - Katowice, ul. Kaszubska 16/2;
8. Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza DOM 8 - Katowice, ul. 3 Maja 36/4b;
9. Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza DOM 9 - Katowice, ul. Brynowska 70a/1;

10. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza DOM 10 - Katowice, ul. Brynowska 70a/2;
11. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza DOM 11 - Katowice, ul. Chopina 8/2a;
12. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza DOM 12 - Katowice ul. 3 Maja 25/8;
13. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 1 - prowadzona przez Centrum Administracyjne „Wspieranie w Rozwoju” Zgromadzenia Sióstr św. Jadwigi;
14. Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza Nr 2 - prowadzona przez Centrum Administracyjne „Wspieranie w Rozwoju” Zgromadzenia Sióstr św. Jadwigi;
15. Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza Nr 3 - prowadzona przez Centrum Administracyjne „Wspieranie w Rozwoju” Zgromadzenie Sióstr św. Jadwigi.

Na dzień 30 września 2020 r. w katowickich placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało łącznie 46 dzieci, których wiek nie przekraczał 10 lat, w tym:

- w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej DOM 1 – 3 dzieci;
- w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej DOM 2 – 0;
- w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej DOM 3 – 2 dzieci;
- w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej DOM 4 – 0;
- w Domu Dziecka „Zakątek” – 12 dzieci;
- w Domu Dziecka „Tęcza” – 23 dzieci;
- w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 1, prowadzonej przez Centrum Administracyjne „Wspieranie w Rozwoju” Zgromadzenia Sióstr św. Jadwigi – 0;
- w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 2, prowadzonej przez Centrum Administracyjne „Wspieranie w Rozwoju” Zgromadzenia Sióstr św. Jadwigi – 2 dzieci;
- w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 3, prowadzonej przez Centrum Administracyjne „Wspieranie w Rozwoju” Zgromadzenia Sióstr św. Jadwigi – 2 dzieci.

Systematyczna rozbudowa systemu rodzinnej pieczy zastępczej ma na celu zapobieganie umieszczaniu najmłodszych dzieci w warunkach instytucjonalnych, nawet jeśli to umieszczenie następuje wspólnie ze starszym rodzeństwem. Istnieje zatem potrzeba dalszego rozwoju oferty rodzinnej pieczy zastępczej miasta Katowice, dlatego ważne jest kontynuowanie kampanii na rzecz rodzicielstwa zastępczego.

W obecnie funkcjonujących rodzinach zastępczych przebywa kilkudziesięcioro pełnoletnich wychowanków, kontynuujących naukę, którzy w niedługim czasie opuszczają rodziny zastępcze. W przypadku rodzin o pozytywnej ocenie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach każdorazowo rozeznaje możliwość powtórnego wykorzystania miejsc w tych rodzinach – w celu dalszego poszerzenia oferty rodzinnej pieczy zastępczej (po usamodzielnieniu się pełnoletnich wychowanków), przy jednoczesnym zapewnieniu tym rodzinom dalszego wsparcia merytorycznego. Trzeba jednak zauważyć, iż zdecydowana większość rodzin zastępczych to rodziny spokrewnione z dzieckiem, najczęściej jego dziadkowie lub rodzeństwo oraz rodziny niezawodowe, ale w dalszym stopniu również spokrewnione lub spowinowacane z nim. W takich przypadkach rodzice zastępczy po zakończeniu opieki nad swoim wychowankiem raczej nie są zainteresowani przyjmowaniem kolejnych, niespokrewnionych dzieci, dodatkowo ich wiek i możliwości psychofizyczne często uniemożliwiają im sprawowanie opieki nad młodszymi dziećmi wymagającymi opieki w ramach systemu pieczy zastępczej.

Tabela 4. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w Katowicach w latach 2016 - 2019

Rok	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin starających się o ustanowienie rodziną zastępczą	62	75	56	47
Liczba rodzin spełniających ustawowe kryteria do pełnienia funkcji	21	32	21	11

rodziny zastępczej				
Liczba rezygnacji w trakcie procesu opiniowania na rodziny zastępcze	brak	8	11	13

Przedstawione w tabeli dane wskazują, że od 2016 r. stale spada liczba rodzin, starających się o ustanowienie ich rodziną zastępczą, ponadto coraz więcej kandydatów rezygnuje z procesu opiniowania na różnych jego etapach. Często decyzja o rozpoczęciu starań podejmowana jest pod wpływem impulsu lub podyktowana potrzebą chwili, pod wpływem reklamy lub obejrzanego programu telewizyjnego, a osoby zainteresowane nie mają wiedzy o warunkach, jakie musi spełniać kandydat do ustanowienia rodziny zastępczej.

Pozyskanie wystarczającej liczby kandydatów, spełniających kryteria ustawowe oraz mających odpowiednie predyspozycje i motywacje do prowadzenia rodzinnej pieczy zastępczej w mieście Katowice, jest zatem stale niezbędne i stanowi główny kierunek działań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, który przy współpracy z Wydziałem Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice regularnie prowadzi kampanię na rzecz rodzicielstwa zastępczego. Celem kampanii jest pozyskanie z grona mieszkańców Katowic kandydatów na rodziców zastępczych. W ramach promocji rodzicielstwa zastępczego organizowane są ponadto konferencje dla rodzin zastępczych i osób zainteresowanych tematem pieczy zastępczej. Promocja pieczy zastępczej realizowana jest poprzez reklamę w prasie i radiu, między innymi w formie audycji radiowych, 20-sekundowych spotów reklamowych oraz artykułów prasowych, publikowanych w informatorze miejskim. Rodzicielstwo zastępcze promowane jest także poprzez dystrybucję plakatów, ulotek oraz poradników, przesyłanych do placówek oświatowych, poradni zdrowia, poradni psychologiczno-pedagogicznych, miejskich bibliotek publicznych czy firm komercyjnych. Do akcji promocyjnej włączają się instytucje kościelne, a dzięki wsparciu Arcybiskupa Metropolity Katowickiego oraz Biskupa Parafii Ewangelicko-Augsburskiej, do wszystkich podmiotów i parafii przekazano plakaty, ulotki oraz poradniki o tematyce rodzicielstwa zastępczego. Organizowane są także spotkania z doradcami życia rodzinnego Archidiecezji Katowickiej oraz z kierownikiem Poradni Psychologicznej „Przystań” w Katowicach, mające na celu zachęcenie słuchaczy do propagowania idei rodzicielstwa zastępczego podczas swojej pracy zawodowej. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach stale dostępna jest informacja dotycząca świadczeń na rzecz rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych oraz warunków, jakie należy spełnić, aby ubiegać się o ustanowienie rodziny zastępczą.

Tabela 5. Szkolenia dla rodzin zastępczych w Katowicach w latach 2016 - 2019

Rok	2016	2017	2018	2019
Liczba kandydatów biorących udział w szkoleniach na rodzinę zastępczą	31	62	40	36
Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla funkcjonujących rodzin zastępczych	25	48	25	30
Liczba spotkań grup wsparcia dla rodzin zastępczych	10	7	8	7
Liczba porad indywidualnych dla rodzin zastępczych	537	700	432	525

Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach oraz Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom w Siemianowicach Śląskich, prowadzą szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz grupy wsparcia dla funkcjonujących rodzin zastępczych. Ponadto organizowane są spotkania grupy edukacyjno-wspierającej dla rodzin zastępczych zawodowych.

Pracownicy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach prowadzą badanie potrzeb szkoleniowych rodzin zastępczych i na podstawie uzyskanych informacji jest sporządzany harmonogram szkoleń na dany rok kalendarzowy. Wszystkie rodziny zastępcze mają możliwość nieskrępowanego korzystania ze wsparcia w formie szkoleń tematycznych oraz poradnictwa specjalistycznego – psychologów, pedagogów, terapeutów, mediatorów i prawników.

Nowe rodziny zastępcze, od początku sprawowania pieczy nad powierzonymi dziećmi, mają zapewnione wsparcie koordynatora pieczy zastępczej oraz swobodny dostęp do konsultacji z psychologiem, pedagogiem lub prawnikiem a także – możliwość uczestniczenia w szkoleniach, warsztatach i grupach wsparcia w celu zapobiegania wypaleniu oraz w celu podnoszenia kompetencji wychowawczych rodziców zastępczych. Pomimo udzielanego przez Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach wsparcia, następuje rozwiązanie niektórych rodzin zastępczych z powodu braku gotowości rodziny zastępczej do podnoszenia swoich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 6. Przyczyny opuszczenia przez dzieci rodzinnej pieczy zastępczej w Katowicach w latach 2016 - 2019

Rok	2016	2017	2018	2019
Liczba dzieci zwolnionych z rodzinnej pieczy zastępczej ogółem,	79 (w tym 26 z zawodowych rodzin zastępczych)	71 (w tym 25 z zawodowych rodzin zastępczych)	72 (w tym 31 z zawodowych rodzin zastępczych)	87 (w tym 22 z zawodowych rodzin zastępczych)
w tym z powodu:				
powrotu do rodziny pochodzenia	20 (3)	14 (7)	9 (0)	11 (6)
adopcji	14 (12)	0 (11)	0 (6)	17 (14)
przeniesienia do pieczy instytucjonalnej	6 (0)	9 (0)	16 (3)	9 (0)
przeniesienia do innej rodziny zastępczej	10 (8)	4 (3)	16 (15)	4 (1)
inne ogółem, w tym:	28	33	25	46
powierzenie w pieczę	3 (1)	0 (3)	3 (0)	1 (0)
Zmiana miejsca zamieszkania – poza Katowice	7 (0)	1 (0)	7 (0)	1 (0)
śmierć rodziny zastępczej	1 (0)	0 (0)	1 (0)	4 (0)
usamodzielnienie	13 (0)	28 (0)	13 (0)	37 (0)
przekazanie dziecka pod opiekę matki, która uzyskała pełnoletność	0 (0)	0 (0)	1 (0)	1 (0)
umieszczenie w ZOL	3 (2)	1 (0)	0 (0)	2 (1)
śmierć dziecka	1 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)

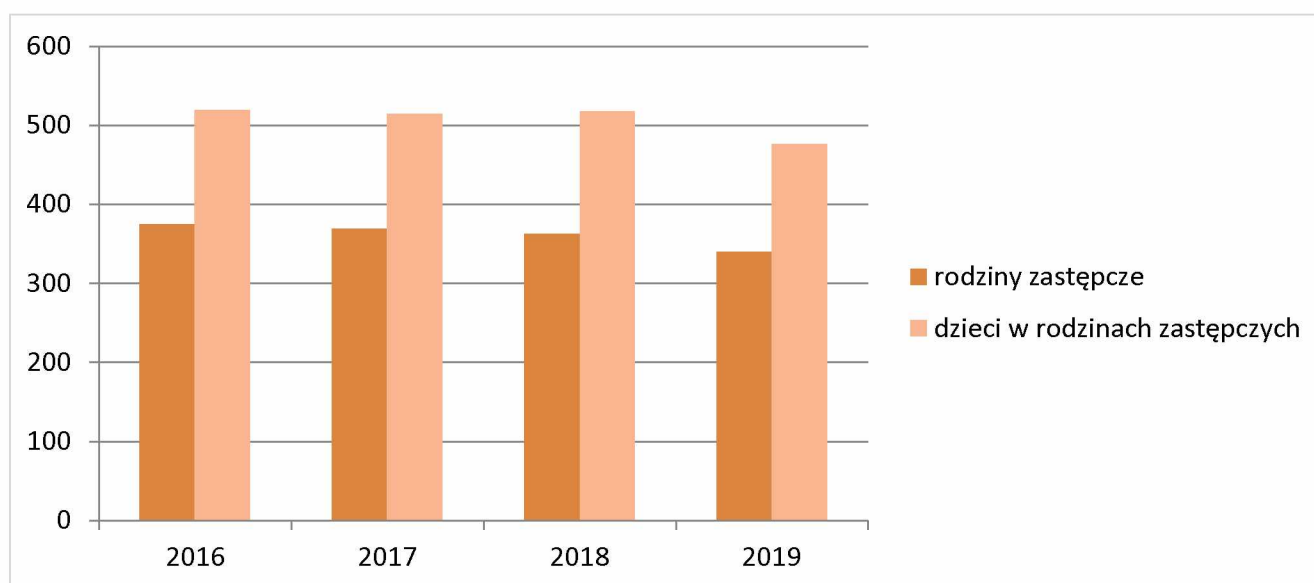
III. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023 są:

- dzieci z rodzin, w których rodzice z racji doświadczanych problemów, nie są w stanie czasowo bądź trwale samodzielnie wypełniać funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- rodziny biologiczne,
- wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- kandydaci na rodziny zastępcze,
- rodziny zastępcze,
- placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Głównym realizatorem Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach, jako organizator pieczy zastępczej.

Wykres 2. Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci w tych rodzinach przebywających w latach 2016 - 2019

Źródło danych: sprawozdania roczne z działalności MOPS

Jak wynika z wykresu, z roku na rok liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych spada, a jedną z przyczyn oprócz zmniejszającej się liczby małoletnich mieszkańców miasta wymagających opieki poza rodziną naturalną, jest spora liczba usamodzielniających się wychowanków. Jak już wykazano w Tabeli nr 3, w ostatnich latach zwiększyła się średnioroczna liczba dzieci, przebywających w danej rodzinie zastępczej. Rodziny zastępcze, mające odpowiednie zasoby merytoryczne, doświadczenie oraz odpowiednie do potrzeb dzieci umiejętności opiekuńczo-wychowawcze, są zachęcane do podejmowania pieczy zastępczej nad kolejnymi dziećmi. Wszystkim rodzinom zastępczym gwarantowany jest dostęp do pomocy psychologicznej, pedagogicznej i prawnej oraz udział w specjalistycznych szkoleniach i grupach wsparcia.

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023 zakłada kontynuowanie działań zwiększających liczbę miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej między innymi poprzez pozyskiwanie, kwalifikowanie oraz ustanawianie nowych rodzin zastępczych, w tym zawodowych. Sukcesywne zwiększenie liczby miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej jest konieczne także z punktu widzenia realizacji zapisu art. 232 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który nakazuje umieszczanie dzieci poniżej 10 roku życia w rodzinnych, a nie instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.

Ponadto wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, w formie usługi asystenta rodziny, wprowadzonej przez ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nakierowane jest przede wszystkim na profilaktykę i eliminowanie sytuacji, w których dziecko musi być umieszczone w systemie pieczy zastępczej. Asystent rodziny ma za zadanie ocenić sytuację rodziny, jej zasoby i problemy, jakie rodzina musi pokonać, aby poprawić swoją sytuację życiową. Plan pracy sporządzany jest przez asystenta

rodziny we współpracy z wszystkimi członkami rodziny, co przy zapewnieniu stałego wsparcia doradczego sprzyja wzrostowi motywacji do przezwyciężenia trudnej sytuacji i podejmowania działań naprawczych. Asystent rodziny towarzyszy jej w bardzo trudnej drodze ku osiągnięciu samodzielności, dlatego w wyniku współpracy rodziny z asystentem możliwe jest utrzymanie dziecka w rodzinie i stałe kontynuowanie działań naprawczych - o ile nie zachodzą przesłanki do interwencyjnego umieszczenia dziecka w instytucjonalnej lub rodzinnej pieczy zastępczej. W przypadku jednak umieszczenia dziecka w formach pieczy zastępczej działania asystenta rodziny nakierowane są na pracę z rodziną zmierzającą do wzmocnienia jej funkcji, podniesienia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz podjęcia przez nich działań na rzecz poprawy swojej sytuacji, które umożliwiłyby powrót dziecka do rodziny. Na dzień 30 września 2020 r. w rodzinach, objętych wsparciem asystenta rodziny, dwoje dzieci oczekuje na umieszczenie w pieczy zastępczej, w tym wobec jednego dziecka toczy się postępowanie o zmianę miejsca umieszczenia z placówki opiekuńczo-wychowawczej na zakład opiekuńczo-leczniczy, a w drugim przypadku rodzice odmówili dobrowolnego umieszczenia dziecka, złożyli odwołanie oraz skargę, a postępowanie sądowe nadal jest w toku.

W przypadku wyczerpania możliwości pracy z rodziną na rzecz utrzymania dziecka w niej oraz w przypadku braku możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnych formach pieczy zastępczej lub rodzinie adopcyjnej praca z nim ukierunkowana jest na zapewnienie mu jak najlepszej opieki poprzez umieszczenie go w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej, to jest placówce opiekuńczo-wychowawczej. Placówki opiekuńczo-wychowawcze prowadzą kompleksową pracę z dzieckiem i jego rodziną, której celem jest podejmowanie działań umożliwiających dziecku powrót do rodziny biologicznej, a w przypadku braku takiej możliwości umieszczenie w rodzinie przysposabiającej lub zastępczej bądź przygotowanie wychowanka do usamodzielnienia się. Od stycznia 2021 r. w Katowicach funkcjonować będzie 15 placówek opiekuńczo-wychowawczych, które zapewnić mogą opiekę 192 dzieciom.

Wychowankowie pieczy zastępczej, szczególnie instytucjonalnej, zaliczani są do osób w dużym stopniu zagrożonych wykluczeniem społecznym, dlatego jednym z wyzwań systemu pieczy zastępczej jest kontynuowanie działań placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych w celu integracji społecznej i zawodowej wychowanków. Osoby te ze względu na młody wiek i brak wsparcia ze strony rodziny naturalnej, własnym staraniem nie potrafią przezwyciężyć swojej trudnej sytuacji, uzyskać odpowiedniego do możliwości wykształcenia, znaleźć zatrudnienia i usamodzielnąć się. Usamodzielniani wychowankowie wraz z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, bądź pracownikiem socjalnym w przypadku wychowanków placówek i opiekunem usamodzielnienia sporządzają program usamodzielnienia, który następnie realizują, korzystając z codziennego wsparcia, w tym psychologicznego i prawnego oraz z należnych im świadczeń na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie i na zagospodarowanie. Miasto Katowice gwarantuje wychowankom najem mieszkania na preferencyjnych zasadach, dostosowanego do ich potrzeb oraz do możliwości finansowych.

IV. CELE PROGRAMU I PLANOWANE DO REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘCIA

Cel główny: Rozwijanie lokalnego systemu pieczy zastępczej

Cel szczegółowy 1: Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej

Zadania:

1. Podejmowanie działań propagujących ideę rodzicielstwa zastępczego w mediach, stała informacja na stronie internetowej MOPS Katowice, organizacja wydarzeń promujących rodzicielstwo zastępcze oraz kolportaż ulotek i plakatów na terenie miasta.

Wskaźniki realizacji:

- Liczba wykorzystanych druków reklamowych.
- Liczba odsłon zakładki dot. rodzicielstwa zastępczego na stronie internetowej MOPS.
- Liczba wydarzeń promujących zastępcze rodzicielstwo.

Jednym z zadań powiatu w zakresie rozwoju systemu pieczy zastępczej jest tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych oraz rodzin pomocowych. Rozpowszechnianie materiałów promocyjnych oraz użytecznych, ciekawych informacji (np. poprzez organizację konferencji, happeningów miejskich, audycji radiowych, publikację artykułów), ma na celu pozyskanie kolejnych kandydatów, spełniających kryteria do podjęcia pieczy zastępczej nad potrzebującymi dziećmi.

Realizatorzy: Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach

Cel szczegółowy 2: Szkolenie i kwalifikacja kandydatów

Zadania:

1. Nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, analiza ich sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej oraz skierowanie osób spełniających podstawowe kryteria ustawowe na szkolenie.
2. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do prowadzenia rodziny zastępczej i/lub rodzinnego domu dziecka.

Wskaźniki realizacji:

- Liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w tym:
 - liczba kandydatów spełniających warunki wynikające z art. 42 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
 - liczba kandydatów niespełniających warunki wynikające z art. 42 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
 - liczba kandydatów, którzy zrezygnowali z udziału w procesie kwalifikacyjnym.
- Liczba kandydatów, którym wykonano badania psychologiczno-pedagogiczne.
- Liczba wydanych opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
- Liczba osób, którym wykonano badania psychologiczno-pedagogiczne do pełnienia funkcji wspierającej placówki opiekuńczo-wychowawcze.
- Liczba wydanych opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji wspierającej placówki opiekuńczo-wychowawcze.
- Liczba przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
- Liczba osób, które ukończyły szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Koordynatorzy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach przeprowadzają analizę sytuacji osobistej, rodzinnej, zdrowotnej, zawodowej i majątkowej osób, deklarujących wolę ubiegania się o ustanowienie ich rodziną zastępczą. W procesie kwalifikacji biorą udział również psycholodzy oraz pedagodzy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Osoby spełniające kryteria są kierowane do odbycia szkolenia, którego celem jest przygotowanie kandydatów do lepszego pełnienia swojej funkcji, łatwiejszego radzenia sobie z problemami wychowanków oraz pełnego rozumienia ich potrzeb.

Realizatorzy:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach, organizacja pozarządowa

Cel szczegółowy 3: Prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej

Zadania:

1. Bieżące gromadzenie, aktualizowanie i uzupełnianie danych oraz przekazywanie do sądu rodzinnego rejestrów, dotyczących osób:
 - zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
 - pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

Wskaźniki realizacji:

- Liczba przekazanych sądowi kart dotyczących kandydatów i funkcjonujących rodzin zastępczych.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej na bieżąco aktualizują dane o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub niezawodowej oraz o osobach, które już sprawują pieczę

zastępczą. Dane z rejestru Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach regularnie przekazuje do Sądu Rejonowego Katowice - Zachód w Katowicach.

Realizator:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach

Cel szczegółowy 4: Wsparcie rodzin zastępczych w realizacji ich funkcji

Zadania:

1. Udzielenie szczegółowych informacji o dziecku i jego sytuacji rodzinnej, przekazanie wymaganej prawem dokumentacji oraz objęcie rodziny zastępczej wsparciem i pomocą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Przeprowadzanie badań psychologiczno-pedagogicznych funkcjonujących rodzin zastępczych w zakresie posiadania motywacji i predyspozycji do dalszego wypełniania swojej funkcji.
3. Przyznanie i realizacja świadczeń pieniężnych dla rodziny zastępczej.

Wskaźniki realizacji:

- Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
- Liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatora, sprawujących opiekę nad dziećmi oraz osobami, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej i nadal w niej pozostają, w tym rodziny, które przeprowadziły się z innego powiatu do Katowic.
- Liczba dzieci, przebywających w rodzinach zastępczych (z wyjątkiem zawodowych), w tym liczba dzieci, które decyzją sądu zostały w danym roku kalendarzowym umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej, w tym dzieci, które przeprowadziły się z innego powiatu do Katowic.
- Liczba osób, którym wykonano badania predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej oraz liczba wydanych opinii.
- Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach dla funkcjonujących rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych oraz liczba przeprowadzonych szkoleń.
- Liczba spotkań grup wsparcia dla rodzin zastępczych.
- Liczba udzielonych rodzinom zastępczym porad indywidualnych (psychologicznych, pedagogicznych i prawnych).
- Wydatki na utrzymanie Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej w danym roku kalendarzowym.
- Wydatki na świadczenia dla rodzin zastępczych w danym roku kalendarzowym, w tym:
 - jednorazowe świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów, związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka,
 - świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka,
 - dodatek na dziecko niepełnosprawne,
 - dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka,
 - środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego,
 - świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach przekazuje rodzinie zastępczej dokumentację umieszczanego dziecka (o ile rodzina zastępcza tej dokumentacji nie posiada) - nie później, niż w dniu poprzedzającym przyjęcie dziecka, a w przypadku umieszczenia dziecka wymagającego natychmiastowej pomocy lub w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie – dokumentacja jest przekazywana rodzinie zastępczej niezwłocznie po jej uzyskaniu przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach.

Rodziny zastępcze obejmuje się na ich wniosek wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Rodziny zastępcze mogą korzystać ze wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, pedagogicznego i prawnego) podnosić swoje kwalifikacje i kompetencje wychowawcze przez udział w szkoleniach.

Zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe są zobowiązane do przedstawiania co dwa lata opinii psychologa o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Realizator:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach

Cel szczegółowy 5: Rozwój sieci zawodowych rodzin zastępczych

Zadania:

1. Pozyskanie, kwalifikacja kandydatów oraz zawarcie nowych umów o prowadzenie zawodowych rodzin zastępczych lub o prowadzenie rodzinnego domu dziecka w celu zwiększenia możliwości umieszczenia dzieci poniżej 10 roku życia, które nie powinny przebywać w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej. W celu zapewnienia możliwości pobytu dziecka w rodzinie zastępczej do usamodzielnienia, wiek kandydatów nie powinien przekraczać 55 lat.
2. Przekształcenie niezawodowych rodzin zastępczych w zawodowe rodziny zastępcze.

Warunki niezbędne do przekształcenia rodziny zastępczej:

- wiek kandydatów nieprzekraczający 55 lat (organizator pieczy zastępczej bierze pod uwagę wiek kierowanych do rodziny dzieci, aby zachować odpowiednią różnicę wieku, zbliżoną do warunków rodziny naturalnej, oraz aby było możliwe usamodzielnienie wychowanków przed przejściem zawodowej rodziny zastępczej na emeryturę),
- pozytywna ocena rodziny zastępczej, wystawiona przez dotychczasowego koordynatora rodziny zastępczej, wydana na potrzeby przekształcenia,
- pozytywna opinia z badań psychologiczno-pedagogicznych, przeprowadzonych przez psychologa w związku ze złożonym wnioskiem o przekształcenie,
- pozytywna ocena warunków mieszkaniowych rodziny zastępczej odnośnie możliwości umieszczenia kolejnych dzieci,
- wyrażenie przez rodzinę zgody na przyjęcie co najmniej 2 dzieci po zawarciu umowy, a po ich przyjęciu - sprawowanie pieczy łącznie nad nie więcej niż 3 dzieci; w przypadku skierowania rodzeństwa łączna liczba dzieci w zawodowej rodzinie zastępczej (za zgodą zawodowej rodziny zastępczej) może być wyższa.

Przyjmuje się następujące **limity zawierania umów** na poszczególne lata:

a) dla nowo utworzonych rodzin zastępczych zawodowych:

- w roku 2021 – 2 nowe umowy,
- w roku 2022 – 2 nowe umowy,
- w roku 2023 – 2 nowe umowy.

b) dla rodzin zastępczych zawodowych, przekształconych z rodzin zastępczych niezawodowych:

- w roku 2021 – 1 umowa,
- w roku 2022 – 1 umowa,
- w roku 2023 – 1 umowa.

W przypadku rozwiązania którejkolwiek z umów, możliwe jest zawarcie w poszczególnych latach dodatkowych umów w celu utrzymania zakładanej liczby zawodowych rodzin zastępczych. Przewidywana łączna liczba zawodowych rodzin zastępczych w latach 2021 – 2023:

- w roku 2021 – 12 rodzin,
- w roku 2022 – 15 rodzin,
- w roku 2023 – 18 rodzin.

W ramach środków zaplanowanych na obsługę finansową wyżej wymienionych działań na poszczególne lata, dopuszcza się możliwość przekształcenia zawodowych rodzin zastępczych w rodzinne domy dziecka lub/oraz zawarcie umów o prowadzenie rodzinnego domu dziecka z nowymi kandydatami.

Wskaźniki realizacji:

- Liczba kandydatów i wniosków o przekształcenie w zawodowe rodziny zastępcze, w tym:
 - liczba kandydatów pozytywnie zaopiniowanych,
 - liczba kandydatów negatywnie zaopiniowanych,
 - liczba kandydatów, którzy zrezygnowali z ubiegania się o status zawodowej rodziny zastępczej.
- Liczba zawodowych rodzin zastępczych w danym roku kalendarzowym, w tym liczba zawartych umów w danym roku kalendarzowym.
- Liczba dzieci przebywających w zawodowych rodzinach zastępczych, w tym liczba dzieci przyjętych w danym roku kalendarzowym.
- Średni koszt pobytu dziecka w zawodowej rodzinie zastępczej/rodzinnym domu dziecka, w tym:

- koszt wynagrodzeń zawodowych rodzin zastępczych/rodzinnych domów dziecka oraz rodzin pomocowych i osób zatrudnionych do pomocy w opiece nad dziećmi i prowadzeniu gospodarstwa domowego,

- wydatki na świadczenia, udzielone zawodowym rodzinom zastępczym/rodzinnym domom dziecka.

W celu zapewnienia najmłodszym mieszkańcom Katowic pieczy zastępczej w rodzinnych formach, niezbędny jest stały rozwój sieci rodzin zastępczych, w tym zawodowych. Zawodowa rodzina zastępcza gwarantuje wielokrotne wykorzystanie każdego miejsca oraz intensywną pracę nad powrotem dziecka do rodziny pochodzenia, a w przypadku braku takiej możliwości – uregulowanie sytuacji prawnej dziecka i zgłoszenie do przysposobienia lub poszukiwanie możliwości zapewnienia stałej pieczy zastępczej w innej formie, dostosowanej do potrzeb dziecka, np. w rodzinie zastępczej spokrewnionej albo niezawodowej.

Kandydaci, zgłaszający swoją gotowość do rozpoczęcia procesu kwalifikacyjnego i ubiegania się o ustanowienie rodziną zastępczą, uzyskują pełną informację o rodzajach rodzin zastępczych, w tym zawodowych oraz o możliwości wnioskowania o zawarcie umowy. Ponadto prawidłowo funkcjonujące rodziny zastępcze mają możliwość ubiegania się o przekształcenie w zawodową rodzinę zastępczą i niektóre z rodzin podejmują decyzję o rozpoczęciu starań.

Realizator:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach

Cel szczegółowy 6: Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych

Zadania:

1. Przeprowadzanie oceny sytuacji dziecka.
2. Ocena rodziny zastępczej pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych funkcji i jakości wykonywanej pracy.
3. Kierowanie do sądu wniosku o rozwiązanie rodziny zastępczej i zapewnienie dziecku opieki w innej formie lub w innej rodzinie zastępczej - w przypadku kolejnej oceny negatywnej.

Wskaźniki realizacji:

- Liczba sporządzonych ocen sytuacji dziecka, w tym stwierdzających brak zasadności dalszego pobytu dziecka w dotychczasowej pieczy zastępczej.
- Liczba sporządzonych ocen rodzin zastępczych, w tym negatywnych.
- Liczba dzieci, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą, w tym:
 - powrót do rodziny pochodzenia,
 - adopcja,
 - piecza instytucjonalna,
 - zmiana rodziny zastępczej,
 - powierzenie w pieczę,
 - usamodzielnienie,
 - inne (jakie).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach współpracuje z sądem rejonowym, informując o całokształcie sytuacji rodzinnej każdego dziecka, umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz o sytuacji rodziny pochodzenia dziecka. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadzają oceny sytuacji każdego dziecka nie rzadziej, niż co 3 miesiące w przypadku dziecka do lat trzech i nie rzadziej, niż co 6 miesięcy w przypadku pozostałych dzieci. Ponadto ocenie podlega jakość wykonywanej przez rodziny zastępcze pieczy.

Realizator:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach

Cel szczegółowy 7: Usamodzielnianie wychowanków rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej

Zadania:

1. Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej oraz wsparcia osobom opuszczającym w związku z osiągnięciem pełnoletności rodzinne oraz instytucjonalne formy pieczy zastępczej:
 - świadczenia na kontynuowanie nauki,
 - świadczenia na usamodzielnienie,
 - świadczenia na zagospodarowanie,

- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- pomoc w uzyskaniu zatrudnienia,
- pomoc prawna i psychologiczna.

Wskaźniki realizacji:

- Liczba usamodzielnianych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej, którzy w danym roku kalendarzowym skorzystali z poszczególnych form pomocy.
- Wydatki na świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Ze strony organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, którego zadania w mieście Katowice wypełnia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, osobom usamodzielnianym przysługuje wsparcie ekonomiczne oraz inne formy pomocy w podjęciu samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie, w tym wsparcie w dokończeniu nauki i uzyskaniu zatrudnienia oraz w pozyskaniu mieszkania, a także pomoc w uzyskaniu przysługujących świadczeń z innych systemów, np. z Funduszu Alimentacyjnego lub z ZUS.

Realizator:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach

V. MONITORING I EWALUACJA

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach będzie prowadził regularny monitoring oraz ewaluację w celu pozyskania informacji, czy program jest realizowany oraz czy w wyniku podejmowanych działań realizowane są poszczególne cele szczegółowe *Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023*.

Podstawą dokonywanej oceny realizacji będą gromadzone dane liczbowe, wymienione jako wskaźniki realizacji programu. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach na ich podstawie będzie sporządzał roczne sprawozdanie z realizacji *Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023*.

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Poszczególne działania, podejmowane w celu realizacji *Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023*, będą finansowane w ramach budżetu zadaniowego MOPS. Na realizację powierzonych zadań, związanych z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych oraz zadań związanych z usamodzielnianiem pełnoletnich wychowanków, opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach zabezpieczył środki w planie finansowym na 2021 rok.

W kolejnych latach przewiduje się, że realizacja poszczególnych zadań będzie finansowana z budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach do wysokości środków, przewidzianych na ten cel w danym roku kalendarzowym.

Ogólny koszt realizacji *Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023* w 2021 r. wyniesie **7 769 531,00 zł**.

Tabela 6. Koszt *Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 – 2023* w roku 2021

Rodzaj wydatku	Roczny koszt w 2021 r. (w zł)
Cel szczegółowy 1: Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej* Zadania: 1.Kolportaż ulotek oraz plakatów na terenie miasta, propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego w mediach, stała informacja na stronie internetowej MOPS Katowice oraz organizacja wydarzeń promujących rodzicielstwo zastępcze.	
Cel szczegółowy 2: Szkolenie i kwalifikacja kandydatów* Zadania: 1.Nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, analiza ich sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej oraz skierowanie osób spełniających podstawowe kryteria ustawowe na szkolenie. 2.Organizowanie szkoleń dla kandydatów do prowadzenia rodziny zastępczej i/lub rodzinnego domu dziecka.	31 560,00 zł
Cel szczegółowy 3: Prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej* Zadania: 1.Bieżące gromadzenie, aktualizowanie i uzupełnianie danych oraz przekazywanie do sądu rodzinnego rejestrów, dotyczących osób: -zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, -pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.	
Cel szczegółowy 4: Wsparcie rodzin zastępczych w realizacji ich funkcji Zadania: 1.Udzielenie szczegółowych informacji o dziecku i jego sytuacji rodzinnej, przekazanie wymaganej prawem dokumentacji oraz objęcie rodziny zastępczej wsparciem i pomocą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.* 2.Przeprowadzanie badań psychologiczno-pedagogicznych funkcjonujących rodzin zastępczych w zakresie posiadania motywacji i predyspozycji do dalszego wypełniania swojej funkcji.* 3.Przyznanie i realizacja świadczeń pieniężnych dla rodziny zastępczej: – jednorazowe świadczenie pieniężne na pokrycie wydatków związanych z przyjęciem dziecka, – pomoc pieniężna na utrzymanie dziecka, – dodatek na dziecko niepełnosprawne, – dofinansowanie do wypoczynku, – dofinansowanie kosztów utrzymania mieszkania, – dofinansowanie kosztów remontu mieszkania zawodowej rodziny zastępczej.	3 958 674,00 zł
Cel szczegółowy 5: Rozwój sieci zawodowych rodzin zastępczych Zadania: 1.Pozyskanie, kwalifikacja kandydatów oraz zawarcie nowych umów o prowadzenie zawodowych rodzin zastępczych lub o prowadzenie rodzinnego domu dziecka w celu zwiększenia możliwości umieszczenia dzieci poniżej 10 roku życia, które nie powinny przebywać w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej. Żaden z kandydatów nie może przekraczać wieku 55 lat.* 2.Przekształcenie niezawodowych rodzin zastępczych w zawodowe rodziny zastępcze: – wynagrodzenia zawodowych rodzin zastępczych – składki na ubezpieczenie społeczne pracodawcy – składki na Fundusz Pracy pracodawcy	847 252,00 zł 147 930,00 zł 20 757,00 zł

Cel szczegółowy 6: Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych* Zadania: 1.Przeprowadzanie oceny sytuacji dziecka. 2.Ocena rodziny zastępczej pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych funkcji i jakości wykonywanej pracy. 3.Kierowanie do sądu wniosku o rozwiązanie rodziny zastępczej i zapewnienie dziecku opieki w innej formie lub w innej rodzinie zastępczej - w przypadku kolejnej oceny negatywnej.	
Cel szczegółowy 7: Usamodzielnianie wychowanków rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej Zadania: 1.Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej oraz wsparcia osobom opuszczającym w związku z osiągnięciem pełnoletności: a) rodzinne b) instytucjonalne formy pieczy zastępczej: – świadczenia na kontynuowanie nauki, – świadczenia na usamodzielnienie, – świadczenia na zagospodarowanie, – pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,* – pomoc w uzyskaniu zatrudnienia,* – pomoc prawna i psychologiczna.*	610 941,00 zł 400 000,00 zł
Wszystkie zadania zaznaczone * realizowane są w ramach bieżącej działalności Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. *Kwota zaplanowana na bieżącą działalność Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach na 2021 r.	1 752 417,00 zł
Całkowity koszt realizacji „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023” na 2021 r.	7 769 531,00 zł

VII. PODSUMOWANIE

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jako organizator pieczy zastępczej, od 2012 r. realizuje zaplanowane w kolejnych Programach działania, roztaczając opiekę nad dziećmi, umieszczonymi w pieczy zastępczej, we współpracy z placówkami edukacyjnymi, służbą zdrowia, sądem rodzinnym i policją. Zarówno rodziny pochodzenia dzieci, jak i osoby prowadzące bezpośrednią pieczę zastępczą nad dziećmi, obejmowane są wsparciem profesjonalnej kadry asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, psychologów, pedagogów i prawników, jednak nadal istnieje konieczność pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Celem pracy nad zwiększeniem oferty rodzinnej pieczy zastępczej w perspektywie długofalowej jest skrócenie czasu oczekiwania małych dzieci na umieszczenie w długoterminowej rodzinie zastępczej, na przykład po opuszczeniu pogotowia rodzinnego oraz zmniejszenie liczby dzieci poniżej 10 roku życia, przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Stąd tak wielką wagę przywiązano zarówno do działań promujących ideę rodzicielstwa zastępczego, do wsparcia już funkcjonujących rodzin zastępczych oraz do wzmocnienia kompetencji wychowawczych zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych jako profilaktyki wypalenia rodziców zastępczych.

Zakłada się ponadto poprawę sytuacji usamodzielnianych wychowanków, będących adresatami wielopłaszczyznowych działań pomocowych, wspierających i naprawczych, których oczekiwanym efektem powinno być nabywanie przez młodych ludzi umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów i radzenia sobie w trudnych życiowych sytuacjach, poprawnego wypełniania ról w dorosłym życiu (w tym rodzicielskich) oraz ich usamodzielnienie ekonomiczne.

DOKUMENT PODPISANY ELEKTRONICZNIE

Dane podpisywanego dokumentu

Typ dokumentu	Uchwała
Numer dokumentu	XXXI/669/21
Data dokumentu	2021-02-04
Organ wydający	Rada Miasta Katowice
Przedmiot regulacji	w sprawie przyjęcia "Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023"
Identyfikator dokumentu	9FD00A13-BECA-4B9F-8CA5-6DFA8F521B20

Informacje o złożonych podpisach elektronicznych

Podpis:	
Sygnatura	Signature-1804056047
Numer seryjny	6ED7E323297E4C50F3CA63F191D89519CB596C2C
Osoba podpisująca	Maciej Marek Biskupski
Instytucja	Urząd Miasta Katowice
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	04.02.2021 09:31:00
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5260300517 COPE SZAFIR - Kwalifikowany Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A. PL